

datum 28. siječanj 2021.

Hrvatski sabor
Trg sv. Marka 6, Zagreb

Ured za zakonodavstvo
Trg sv. Marka 2, Zagreb

OČITOVANJE INICIJATIVE „*SJEME JE NAŠE LJUDSKO PRAVO*“ NA PRIJEDLOG ZAKONA O SJEMENU, SADNOM MATERIJALU I PRIZNAVANJU SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

Inicijativa *Sjeme je naše ljudsko pravo* (u daljnjem tekstu Inicijativa), koju čine udruge poljoprivrednika i onih koji ih podržavaju iz cijele Hrvatske s više od 25.000 članova te Hrvatska poljoprivredna komora, poslala je Odboru za poljoprivredu i svim Klubovima zastupnika Hrvatskog sabora 14. siječnja 2021. dopis kojim izražava zabrinutost predloženim nacrtom Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (u daljnjem tekstu: Zakon o sjemenu). Prijedlog zakona dodatno otežava položaj hrvatskih poljoprivrednih proizvođača u odnosu na proizvođače iz ostalih zemalja članica EU, te ograničava njihovo pravo na sjeme. Dopis Inicijative s popisom članica i dodatna pojašnjenja vezana uz tekst nacrtu Zakona o sjemenu priložen je ovom očitovanju. U međuvremenu se Inicijativi priključilo još 17.900 zabrinutih građana, poljoprivrednika, udruga i predstavnika znanstvene zajednice iz cijele Hrvatske.

Inicijativa u dopisu traži odgađanje donošenja ovog zakona do trenutka donošenja EU regulative koja će definirati područje sjemenarstva, i trenutno je u postupku, kako bi se u njega unijela sva potrebna usklađenja i strateške smjernice nove zelene politike EU. U **Strategiji od polja do stola**¹ stoji: *Održivi prehrambeni sustavi ovise i o sigurnosti i raznolikosti sjemena. Poljoprivrednicima mora biti dostupno raznovrsno kvalitetno sjeme za biljne sorte koje su otporne na posljedice klimatskih promjena.* Ukoliko je zakon potrebno donijeti ranije, tražimo da se iz njega svakako isključi pojam "sjeme s obiteljskog gospodarstva" kao i članak 16. i sve ostale odrednice vezane za ovaj pojam. Odredbe članka 16. nisu u skladu s odredbama **Međunarodnog ugovora o genetskim resursima za hranu i poljoprivredu (NN 1/2009)**² koji je Hrvatska potpisala i ratificirala 2009. godine te **Deklaracijom Ujedinjenih naroda o pravima seljaka i drugih osoba koje rade u ruralnim područjima**³ koju je Hrvatska također obavezna poštivati. U članku 19. stavak 2 Deklaracije navedeno je: *"Seljaci i druge osobe koje rade u ruralnim područjima imaju pravo čuvati, kontrolirati, štiti i razvijati svoje vlastito sjeme i tradicijska znanja."*

Ovim očitovanjem želimo dodatno ukazati na niz propusta i postupanja koja nisu u skladu s važećim propisima i dokumentima koji se odnose na postupak pripreme i izrade nacrtu prijedloga Zakona o sjemenu, a promiču pristup o boljim propisima⁴ (eng. *Better regulation*). Navedeno se prvenstveno odnosi na slijedeće propise i dokumente:

- Zakon o procjeni učinaka propisa („Narodne novine“, broj 44/17)

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0381&from=EN>

² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/full/2009_02_1_1.html

³ <https://digitallibrary.un.org/record/1650694>

⁴ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/better-regulation-why-and-how_en

INICIJATIVA SJEME JE NAŠE LJUDSKO PRAVO

- Uredba o provedbi postupka procjene učinaka propisa („Narodne novine“, broj 52/17)
- Strategija procjene učinaka propisa za razdoblje od 2018. do 2023. godine (prosinac 2017.)
- Zaključak Vlade Republike Hrvatske od 23. prosinca 2020. (sjednica Vlade)

U gore navedenom Zaključku Vlade zadužuje se Ured za zakonodavstvo da redovito izvještava stručna radna tijela Vlade Republike Hrvatske o provedbi Plana zakonodavnih aktivnosti, **s posebnim osvrtom na status postupka procjene učinaka propisa kao i status postupka savjetovanja s javnošću vezano uz zakonske prijedloge u tekućem tromjesečju.**

Iako je Zakonom o procjeni učinaka propisa **člankom 18. propisano da savjetovanje s javnošću traje najmanje 30 dana, savjetovanje je u slučaju Zakona o sjemenu trajalo 15 dana** (26.11.-10.12.2020). Nacrt prijedloga zakona o sjemenu je usvojen na 32. sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 23. prosinca 2020. Na web stranici Vlade vidljivo je da je Zakon vezan uz usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, što dodatno potvrđuje Prijedlog zakona koji je upućen Hrvatskom saboru na 1. čitanje (zaprimljeno pod oznakom P.Z.E. br. 99) dana 28. prosinca 2020. i uvršten na Dnevni red 6. zasjedanja Hrvatskog sabora. **Obrazac prethodne procjene** za Nacrt prijedloga zakona o sjemenu izrađen od strane Ministarstva poljoprivrede 23. kolovoza 2019. (e-savjetovanje od 4.-19.10.2019) na pitanje da li je nacrt prijedloga zakona vezan za usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, upisuje slijedeći odgovor: **NE, važeći Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08, 25/09, 124/10, 55/11, 14/14, 115/18) usklađen je sa pravnom stečevinom Europske unije⁵. Postavlja se pitanje zašto je to učinjeno. Da li se radi o svjesnom izbjegavanju prikazivanja stvarnih rezultata učinaka u postupku prethodne procjene propisa od strane nadležnih institucija.** Prikazivanjem stvarnih rezultata prethodna procjena učinaka bi nedvojbeno zahtijevala daljnju analizu učinaka propisa kroz izradu Iskaza o procjeni učinaka. Nadalje, čak i kada bi se zakonodavac pozvao na članak 15. Zakona o procjeni učinaka propisa u kojem se navodi izuzeće od provođenja postupka prethodne procjene kada se radi o provedbi uredbi i drugih obvezujućih pravnih akata Europske unije koji se izravno primjenjuju na području Republike Hrvatske otvara se dodatno pitanje. Naime, Europska regulativa o sjemenu nije uređena uredbom (uredbama) nego direktivama. Direktive se ne primjenjuju izravno u nacionalna zakonodavstva, već zemlja članica mora osigurati rezultat koji se želi postići direktivom, ali može odlučiti o načinu i metodama za njegovo postizanje. Navedeno potvrđuje neujednačenost zakonodavstva o sjemenu u zemljama članicama EU. Također treba naglasiti da od Republike Hrvatske nitko nije tražio usklađivanje s EU regulativom, što se Prijedlogom Zakona o sjemenu želi prikazati. Niti jedna direktiva EU ne spominje sjeme s obiteljskog gospodarstva i u svima je izričito naznačeno da se odnose isključivo na komercijalno korištenje sjemena. Dakle, ovdje se ne radi o usklađivanju, nego upravo suprotno, uvođenju pojma koji je suprotan namjeni europskih direktiva koje se još nazivaju i marketinškim direktivama.

U Analizi postojećeg stanja u Obrascu prethodne procjene stručni nositelj Ministarstvo poljoprivrede navodi da je *problem koji zahtjeva promjenu zakonodavstva pitanje reguliranja i stavljanja na tržište poljoprivrednog reprodukcijskog materijala, dodatno definiranje odgovornosti dobavljača, ujednačavanje pojedinih stručnih izraza, kontrole poljoprivrednog reprodukcijskog materijala.*

Na pitanje zašto je potrebna izrada nacrta prijedloga zakona Ministarstvo poljoprivrede navodi slijedeće: *Novim Nacrtom Zakona namjerava se bolje urediti Upisnik dobavljača sjemena, sadnog materijala, laboratorija i uzorkivača poljoprivrednog sjemena i sadnog materijala, nadalje definirati*

odgovornosti dobavljača za kvalitetu sjemena i sadnog materijala koji se stavlja na tržište RH, poboljšati postupak priznavanja sjemena i sadnog materijala te kvalitetnije propisati kontrole poljoprivrednog reprodukcijskog materijala od strane kontrolnih tijela⁵.

U rubrici Navedite dokaz, argument, analizu koja podržava potrebu za izradom nacrtu prijedloga zakona stručni nositelj ističe: *S obzirom da je postojeći Zakon usvojen davne 2005.g. te da je nakon tog razdoblja nastupilo niz promjena u promišljanju učinkovitijeg provođenja Zakona, smatramo da je nužno potrebno donošenje novoga Zakona radi učinkovitije provedbe, rješavanja određenih pitanja koja nisu riješena u postojećem Zakonu te poradi unapređenja sjemenarstva i rasadničarstva u Republici Hrvatskoj⁵.* Konstatacija da je došlo do promjena u promišljanju učinkovitijeg provođenja Zakona ne predstavlja dokaz, argument, niti analizu koja bi opravdavala donošenje novog Zakona o sjemenu. Takvim postupanjem omalovažava se zakonodavno tijelo (Hrvatski sabor) i zainteresirana javnost, što u konačnici rezultira lošim zakonodavstvom. Eventualne promjene koje su se dogodile mogu se regulirati izmjenama i dopunama postojećeg Zakona i podzakonskim aktima.

Navedena stajališta Ministarstva poljoprivrede iz prethodna 3 pasusa, iskazana u Obrascu prethodne procjene, ukazuju da su moguća i u ovom trenutku primjerenija (u postupku pripreme nova EU regulativa) druga normativna rješenja za postizanje navedenog ishoda. Konstatacija u Prijedlogu zakona o sjemenu članak 2. da se ovim Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose direktive Europske unije ne odgovara činjeničnom stanju, što dokazuje i gore navedeni odgovor iz Obrasca prethodne procjene. Zakon o sjemenu koji je na snazi usklađen je sa svim europskim direktivama.

Iako Prijedlog zakona o sjemenu ima znatan gospodarski učinak na sve proizvođače u sektoru ratarstva i povrtlarstva, te ostalim sektorima i spada u kategoriju „veliki izravni učinak i veliki broj adresata“, u Obrascu prethodne procjene rubrika **REZULTAT PRETHODNE PROCJENE GOSPODARSKIH UČINAKA** je ostala prazna. Do navedene kombinacije znatnih izravnih učinaka i velikog broja adresata došlo je uslijed unošenja pojma „*sjeme s poljoprivrednog gospodarstva*“ i članka 16. u Prijedlog zakona. U ovom slučaju, temeljem članka 11. stavka 2 Uredbe o provedbi postupka procjene učinaka propisa predlagatelj Zakona (stručni nositelj) dužan je pristupiti provedbi procjene učinaka propisa, u okviru koje se izrađuje Iskaz o procjeni učinaka propisa u skladu s člankom 13. Zakona o procjeni učinaka propisa. U sklopu Iskaza o procjeni učinaka potrebno je izraditi MSP test i mjerenje SCM metodologijom s obzirom na troškove koji će neupitno nastati primjenom članka 16.

ZAKLJUČAK

Ne ulazeći u daljnju analizu postupka pripreme Zakona o sjemenu, smatramo da gore navedena argumentacija ukazuje na činjenicu da cjelokupan postupak pripreme zakona nije u skladu s hrvatskih zakonodavnim okvirom i pravnim standardima kojima težimo u strateškim dokumentima i smjernica za boljim propisima. On nije ni u skladu s preuzetim međunarodnim ugovorom, što smo detaljnije objasnili u Dopisu prema Odboru za poljoprivredu i Klubovima zastupnika Hrvatskog sabora.

Na kraju želimo posebno istaknuti da pojam „*sjeme s poljoprivrednog gospodarstva*“ ne postoji ni u jednoj europskoj direktivi, ali niti u zakonodavstvu nijedne zemlje članice EU. Također ni u jednoj

⁵ <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=12234>

INICIJATIVA SJEME JE NAŠE LJUDSKO PRAVO

zemlji članici ne postoji ograničenje uzgoja sjemena za vlastite potrebe, a ne za tržište niti u pogledu pojedinih kategorija sjemena niti ograničenje na korištenje isključivo certificiranog sjemena sa Zajedničkog kataloga EU, kao ni obavezna dorada sjemena koje je zabranjeno stavljati na tržište, niti obavezna registracija autohtonih sorti koje nisu namijenjene stavljanju na tržište, kao što je propisano člankom 16. Prijedloga zakona, što naše poljoprivrednike čini još nekonkurentnijima na otvorenom europskom tržištu.

Inicijativa je odlučna u korištenju svih pravnih mogućnosti i instrumenata kako bi ukazala da izrada kvalitetnih zakonodavnih prijedloga treba odražavati načela kvalitete zakonodavstva kako bi se osigurao suvremeni zakonodavni okvir uz odgovarajuće administrativne kapacitete tijela državne uprave za temeljitu izradu zakonodavnih prijedloga i njegovu učinkovitu provedbu⁶.

S poštovanjem,

Kontakt osobe:

Sunčana Pešak, tajnica Hrvatskog saveza udruga ekoloških proizvođača
e-mail: hsep.info@gmail.com, mob: 095 8082688

Silvija Kolar Fodor, predsjednica udruge Biovrt - u skladu s prirodom
e-mail: biovrt@biovrt.com, mob: 098 776208

Robert Hadžić,

član izvršnog odbora i stručnog vijeća Udruge obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava Hrvatske "Život"; član HPK Odbora za zakonodavstvo i Odbora za voćarstvo
e-mail: rhadzic2@gmail.com, mob: 091 1961612

Popis potpisnika inicijative:

1. Inicijativa Živo selo za prehrambenu suverenost:
 - 1.1. Hrvatski savez udruga ekoloških proizvođača
 - 1.1.1. Istarski eko proizvod
 - 1.1.2. Udruga proizvođača ekoloških proizvoda Karlovačke županije Ekop
 - 1.1.3. Udruga ekoloških proizvođača Sisačko-moslavačke županije Izvor2007
 - 1.1.4. Udruga ekoloških proizvođača Dalmacije - Dalmacija eko
 - 1.1.5. Udruga ekoloških proizvođača Duga
 - 1.1.6. Udruga Stolisnik
 - 1.1.7. Udruga ekoloških proizvođača Koprivničko-križevačke županije Eko plod
 - 1.1.8. Udruga ekoloških proizvođača Velebit
 - 1.1.9. Eko Čazma
 - 1.1.10. Udruga ekoloških proizvođača otoka Brača
 - 1.1.11. Zagreb eko - Udruga ekoloških proizvođača Grada Zagreba
 - 1.2. Hrvatska udruga uzgajivača Salers Croatia
 - 1.3. ODRAZ - Održivi razvoj zajednice
 - 1.4. Proizvođačka organizacija Udruga mljekara Drava-Sava
 - 1.5. Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka (SSUUHH)
 - 1.6. Središnji savez uzgajivača konja hrvatski posavac

⁶ <https://zakonodavstvo.gov.hr/UserDocImages//dokumenti//180116%20UZ%20GT%20SPUP%202018-2023%20FINAL%200.pdf>

- 1.7. Svinjogojska udruga Osječko-baranjske županije
- 1.8. Udruga Drava-Sava
- 1.9. Udruga Glas poduzetnika
- 1.10. Udruga obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava Hrvatske "Život"
- 1.11. Udruga proizvođača agruma i povrća Neretvanska mladež
- 1.12. Udruga Škrlet Moslavina
- 1.13. Udruga uzgajivača slavonsko-srijemskog podolca (UUSSP)
- 1.14. Udruga ruralnog turizma Hrvatske
- 1.15. Udruga za kreativni razvoj SLAP
- 1.16. Udruga Prava hrana
- 1.17. Udruženje seljaka Donja Stubica
- 1.18. Udruženje voćara Krapinsko-zagorske županije
2. Hrvatska poljoprivredna komora HPK
3. Udruga Biovrt - u skladu s prirodom
4. dr.sc.Maja Žulj Mihaljević, Zavod za oplemenjivanje bilja, genetiku i biometriku, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
5. Zajednica udruga hrvatskih povrćara
6. Udruga Hrvatski krški pašnjaci
7. ADIPA - Društvo za istraživanje i očuvanje prirodoslovne raznolikosti Hrvatske
8. Zeleni forum
 - 8.1. Brodsko ekološko društvo-BED
 - 8.2. Zelena akcija
 - 8.3. Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR)
 - 8.4. Ekološka udruga "EKO-OMBLIĆI" Rijeka dubrovačka
 - 8.5. Ekološka udruga "Krka" Knin
 - 8.6. Ekološka udruga "Zeleni Zagreb pod Slemenom
 - 8.7. Ekološka udruga Eko-Eko Komin
 - 8.8. Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode (HDZPP)
 - 8.9. Institut Plavi svijet
 - 8.10. Lička ekološka akcija (LEA)
 - 8.11. Marjan Društvo za zaštitu i unapređenje Marjana
 - 8.12. Pan, udruga za zaštitu okoliša i prirode
 - 8.13. Udruga "UNA"
 - 8.14. Udruga Biom
 - 8.15. Udruga Društvo istraživača mora – 20000 milja
 - 8.16. Udruga Hyla
 - 8.17. Udruga za održivi razvoj Hrvatske (Uzor Hrvatske)
 - 8.18. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce
 - 8.19. Udruga za promicanje ekološke proizvodnje hrane, zaštite okoliša i održivog razvoja „Eko-Zadar“
 - 8.20. Udruga za zaštitu prirode i okoliša te promicanje održivog razvoja Argonauta
 - 8.21. Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek
 - 8.22. Udruga Zelena Istra
 - 8.23. Udruga Žmergo
 - 8.24. WWF Adria – udruga za zaštitu prirode i očuvanje biološke raznolikosti
 - 8.25. Zaštitarsko-ekološka organizacija Nobilis
 - 8.26. Zelena akcija Mičevec
9. Udruga Gredica
10. Zlatno doba Društvo za promicanje zdravijeg i humanijeg življenja
11. Permakultura Dalmacija
12. Udruga CEDRA, Split
13. ŽIVOT društvo za biolosko-dinamičko gospodarenje Ludbreg

14. Centar Tara iz Zadra
15. Udruga Rustica
16. Udruga OSPERA
17. Udruga ISKRA waldorfska inicijativa
18. Eko centar Latinovac
19. Udruga Vestigium
20. Biomania
21. Tranzicijska Inicijativa Rijeka
22. European Coordination Via Campesina (ECVC)
23. Kreativni studio Zvrk, Jastrebarsko
24. Kinookus, Dubrovnik